

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 20/3645-1
Vår ref.: 20/05431-7
Dato: 11. januar 2021

Hørings svar - endringer i ekomloven (lagring av IP-adresser mv)

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) viser til høringsbrev av 9. oktober 2020 vedrørende forslag til endringer i ekomlovens regler for lagring og utlevering av IP-adresser.

Det foreslås i høringsutkastet innført regler som pålegger tilbydere å lagre opplysninger om IP-adresser, abonnenter, portnumre og tidspunkter for kommunikasjon mv., samt plikt til å utlevere slike opplysninger til politiet og påtalemyndigheten på bestemte vilkår.

PST har gjennomgått utkastet og er svært positiv til forslagene.

Informasjon om tilknytningen mellom abonnent og IP-adresse vil være av stor betydning for å bekjempe alvorlig kriminalitet generelt, både med sikte på etterforskning av lovbrudd som er begått, men også ved avverging og forebygging av lovbrudd. Behovet gjør seg gjeldende for hele PSTs portefølje, som omfatter de alvorligste truslene mot riket, jf. politiloven § 17b.

1. Lagringsplikten

Departementene mener det bør vurderes om en plikt til å lagre IP-adresser bør rette seg mot samtlige tilbydere av internettaksess, og at politiet vil ha behov for opplysningene uavhengig av hvilken tilbyder som benyttes.

PST tiltrer dette og understreker samtidig behovet for at reglene i så stor grad som mulig utformes teknologinøytralt slik at fremtidige strukturelle endringer på tilbydersiden ikke medfører en dårligere informasjonstilgang for politiet og påtalemyndigheten på dette området. Det er også viktig at det ikke skapes rom i ordlyden for etablering av virksomheter som går klar av lagringsplikten, slik at det på den måten skapes smutthull i regelverket som kan utnyttes.

I høringsnotatet under punkt 7.3.2 på side 29 flg. drøftes videre hvilken type informasjon som skal lagres i lys av formålet med lagringen; å muliggjøre kobling mellom IP-adresse og abonnent. Dette innebærer at lagringsplikten må omfatte opplysninger om hvilke IP-

adresser abonnentene er tildelt og på hvilke tidspunkter. Dersom samme IP-adresse tildeles flere abonnenter samtidig, vil det i tillegg være nødvendig å lagre informasjon om såkalte portnumre. Departementene skriver at reglene må sikre at lagringsplikten omfatter alle opplysninger som er nødvendige for å nå dette formålet, men at det ikke må lagres flere opplysninger enn det som er nødvendig. Videre må reglene fungere på tvers av tilbydernes ulike systemer og være teknologinøytrale.

Departementene har falt ned på en mellomløsning der det presiseres at det skal lagres opplysninger som er nødvendige for å identifisere abonnenten med utgangspunkt i:

- a) en IP-adresse og et tidspunkt for kommunikasjon, eller
- b) en offentlig IP-adresse, et tidspunkt for kommunikasjon og portnummer benyttet ved kommunikasjonen, dersom samme offentlige IP-adresse tildeles flere abonnenter samtidig.

Fra PSTs side understrekes viktigheten av at bestemmelsene utformes så teknologinøytralt som mulig, slik at ikke fremtidige endringer i løsningene hos teletilbyderne gjør at regelverket ikke lenger tjener formålet.

2. Lagringstid

PST er enig med departementene i at teletilbydernes lagringstid på 21 dager (til faktureringsformål) er for kort dersom informasjonen skal kunne benyttes til kriminalitetsbekjempelse, og er svært positiv til at det foreslås innført lengre lagringstid for nettopp dette formålet. Sannsynligheten for å oppklare, avverge og forebygge straffbare handlinger øker jo lengre lagringstiden er.

De fleste av sakene som PST håndterer, har internasjonale forgreninger. Terrorforbund opererer uten hensyn til landegrensener og har deltagere fra flere ulike land. Dette medfører omfattende samarbeid over landegrensene for politi- og sikkerhetstjenestene. Slikt samarbeid tar tid, og PST har i flere saker mistet tilgang til verdifull informasjon på grunn av kort lagringstid

Behovet for informasjon om de kriminelles kommunikasjon må balanseres mot hensynet til personvernet og det grunnleggende prinsipp om at opplysninger ikke skal oppbevares lenger enn nødvendig. I PSTs saker er tidsperspektivet som hovedregel langsiktig.

PST mener at lagringstiden bør være 1 år. Dette vil ivareta formålet med lagringen samtidig med at opplysninger ikke blir lagret lenger enn nødvendig.

3. Vilkår for utlevering av lagrede opplysninger

3.1 Alvorlig kriminalitet

Det er etter departementenes vurdering nødvendig å stramme inn vilkårene for utlevering av opplysninger om tildelte IP-adresser for å ivareta kravet om proporsjonalitet etter Grunnloven, EMK og kommunikasjonsdirektivet. Etter EU-domstolens praksis kan lagring av IP-adresser for kriminalitetsbekjempende formål bare rettferdiggjøres dersom formålet er å bekjempe «alvorlig kriminalitet».

Lovteknisk foreslås dette kravet ivaretatt gjennom å begrense adgangen til utlevering ved å sette krav til strafferamme, alternativt i kombinasjon ved angivelse av nærmere bestemte straffebud. Nærmere bestemt foreslår departementene at strafferammekravet

settes til minimum ett eller to års fengsel, eventuelt i kombinasjon med unntak for spesifikke straffebud der IP-informasjon er av særlig stor betydning.

PSTs oppgaveportefølje angår hovedsaklig den alvorligste alvorlig kriminalitet med strafferamme hovedsakelig over ett års fengsel. Dersom departementet i lovforslaget faller ned på et materielt krav om ett års fengsel for at utlevering av IP-informasjon kan finne sted, vil PST kunne kreve utlevering av IP-adresser (som nevnt i § 2-8a) i alle de sakene PST er satt til å forebygge og etterforske, med ett unntak: PST vil ikke kunne kreve utlevering av IP-adresser ved mistanke om brudd på sikkerhetsloven. PST antar at brudd på sikkerhetsloven ikke er en sakstype der IP-informasjon er av særlig stor betydning.

3.2 Utlevering i saker om forebygging og etterforskning

Departementene åpner for at opplysningene kan utleveres ikke bare i forbindelse med etterforskning, men også når det er nødvendig for å forebygge en handling av tilsvarende alvorlighet.

PST tiltrer denne vurderingen idet det vurderes som et fornuftig tiltak for politiets evne til å forebygge generelt og for PSTs oppgaveportefølje spesielt. For PST gjør behovet for tilgang til IP-adresser i forebyggende saker seg særdeles gjeldende på grunn av de alvorlige straffbare handlinger tjenesten er satt til å forebygge. Dette gir også best sammenheng i regelverket, all den tid tjenesten har metodetilgang i sin forebyggende virksomhet, jf. politiloven § 17d.

3.3 Annet

Departementene foreslår videre at det gis adgang til utlevering av IP-informasjon både med utgangspunkt i en IP-adresse, men også med utgangspunkt i en abonnent, følgelig informasjon om hvilke IP-adresser og eventuelt portnumre en konkret abonnent er blitt tildelt på et gitt tidspunkt eller i et gitt tidsrom. PST støtter dette forslaget idet en slik tilnærming er helt nødvendig for å få et logisk regelverk som fungerer så effektivt som mulig i kriminalitetsbekjempelsen.

Utlevering av abonnementsopplysninger krever etter gjeldende rett ikke rettens kjennelse eller taushetspliktsfritak fra NKOM. Gjeldende rett foreslås videreført, og det poengteres at lagring av IP-adresser og eventuelt portnummer ikke er så inngripende at det er påkrevd med en uavhengig forhåndsgodkjenning av hver enkelt utlevering. Det henvises til at politiets og påtalemyndighetens behandling av opplysninger er underlagt politiregisterloven og -forskrift, et regelverk som oppstiller tilstrekkelige mekanismer for å ivareta den registrertes rettigheter. PST tiltrer dette synspunktet og påpeker at PST i tillegg er underlagt jevnlig kontroll av EOS-utvalget, slik departementene også påpeker.

Hans Sverre Sjøvold